

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, dnia 9 czerwca 2004 r.

36503

RPO-448697-X/03/KMS

Pan
Prof. dr hab. Leon Kieres
Prezes
Instytutu Pamięci Narodowej
- Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu

Szanowny Panie Prezesie,

Uprzejmie informuję, że wpłynął do mnie list Związku Romów Polskich, zawierający prośbę o udzielenie pomocy wobec bezskuteczności działań polegających na próbach odnalezienia dokumentów archiwalnych, dotyczących osób narodowości romskiej, daktyloskopowanych i fotografowanych przez Milicję Obywatelską.

Jak wynikało z informacji Związku Romów Polskich, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego skierowała Związek do Instytutu Pamięci Narodowej, natomiast IPN informując o treści materiałów przejętych z b. Departamentu Społeczno Administracyjnego MSW poinformował, że materiały archiwalne dotyczące daktyloskopijnych i fotograficznych rejestrów osób narodowości romskiej powinny pozostawać w dyspozycji poszczególnych jednostek policji. Z Komendy Głównej Policji otrzymali jedynie ogólnikową odpowiedź, iż materiały takie zostały wybrakowane, ale zasugerowano poszukiwanie dokumentów w archiwach urzędów miast i gmin.

Ponieważ informacje udzielane zainteresowanym przez różne organy administracji publicznej były sprzeczne i niepełne, zwróciłem się w tej sprawie o przekazanie wyjaśnień do Komendanta Głównego Policji.

Jak wynika z przedstawionych informacji, przeprowadzona wstępnie kwerenda zasobów archiwalnych nie ujawniła początkowo jakichkolwiek dokumentów przydatnych w tej sprawie natomiast analiza wewnętrznych aktów normatywnych wykazała, że organy Milicji Obywatelskiej w latach 1952-1974 wydawały dowody osobiste. Wszystkie osoby, którym wydano dowody osobiste w latach 50, bez względu na narodowość, były obowiązkowo fotografowane i daktyloskopowane (jedno zdjęcie wklejano do książeczki dowodu osobistego, pozostałe dwa włączano do akt dowodu). Obowiązek ten został ograniczony do osób zaliczonych do grupy wędrowniej ludności w 1964 r. na podstawie zarządzenia nr 110/64 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20 sierpnia 1964 r. w sprawie wydawania dowodów osobistych wędrowniej ludności.

Wobec stawianych przez Romów zarzutów, że fotografowaniem i daktyloskopowaniem objęci byli wszyscy Romowie, Komendant Główny Policji przeprowadził ponowną szczegółową kwerendę w archiwach policyjnych w województwach kujawsko - pomorskim i zachodniopomorskim. W jej wyniku ustalono, że w archiwum KWP w Bydgoszczy i składnicy akt KPP w Kamieniu Pomorskim znajdują się dwie „teczki zagadnieniowe dotyczące osiedlania ludności romskiej”, zawierające dokumenty z lat 1962-1975. Przesłane dokumenty potwierdzają działania o charakterze dotyczących Romów „akcji”, polegających na zatrzymywaniu Romów, badaniu wiarygodności ich dokumentów, daktyloskopowaniu, fotografowaniu, sprawdzaniu źródeł utrzymania, penetrowaniu mieszkań itp.

Mając na uwadze, iż działania te miały charakter zgeneralizowany wobec narodu romskiego w Polsce, pragnę tym problemem zainteresować Instytut Pamięci Narodowej. Będę zobowiązany za informację o stanowisku Pana Prezesa w tej sprawie.

Z wyrazami szacunku

/-/